

DALYVAVIMO ES INSTITUCIJŲ, JŲ DARBO GRUPIŲ, KOMITETŲ POSĖDŽIUOSE IR SUSITIKIMUOSE SU ES INSTITUCIJŲ IR VALSTYBIŲ NARIŲ ATSTOVAIS ATASKAITA

1. *Posėdžio institucinė forma, vieta, laikas ir dalyviai:* Europos Komisijos DG RTD.F Darbinis posėdis "Bioekonomikos galimybių įdiegimas Vidurio ir Rytų Europos šalims (VRE) - pamokos iš esamų iniciatyvų", Vengrijos nuolatinė atstovybė prie ES, Rue de Treves 92-98 Briuselis, 2017.03.28 d. Pranešėjai Dr. Barna Kovac BIOEST projekto patarėjas, atstovaujantis Vengrijos Žemės ūkio ministerijai, Dr. Fabio Fava, EK, BLUMED projekto strateginės iniciatyvos tarybos Atstovas ir pirmininkas; Waldemar Kutt DG RTD.F.1 padalinio vadovas, posėdžio pirmininkas, šalių narių (ŠN) atstovai.

2. *Svarstyti klausimai:*

- 1) Posėdžio įžanginė dalis, sveikinimo žodis ir Bioekonomikos būklės VRE trumpa apžvalga.
- 2) Dviejų iniciatyvų pristatymas a) "BIOEST" iniciatyva: veiklos apimtys, planai ir dėmesys VRE šalių atžvilgiu; b) "BLUMED" iniciatyva: pamokos apie sėkmingą iniciatyvos pradžią, praktinės detalės (metodologija) kurios gali būti naudingos VRE, panaudojant tai kaip "modelį" panašioms veikloms "makro" lygmenyje.
- 3) Atvira diskusija; kaip VRE šalių atstovai Programos Komitete (PK) išvelgia savo vaidmenį ir intencijas veiklai.
- 4) Baigiamosios nuostatos ir planai ateičiai

3. *Posėdžio eigos apibendrinimas:*

- 1) Posėdžio tikslas – inicijuoti diskusiją, išryškinti intencijas, apsikeisti nuomonėmis ir idėjomis bei išryškinti tolesnius žingsnius sparčiai įdiegiant bioekonomikos vystymo galimybes (visų pirma VRE šalių tarpe), atsižvelgus į įvairias iniciatyvas ir pastarojo laikotarpio įvykius (t.y. Bratislavos konferencijos išvadas, Lodzės Deklaraciją, Bio-EAST iniciatyvą, Vyšegrado 4+3 šalių deklaraciją, pastarojo laikotarpio studiją "ES regionų analizė, atsižvelgiant į mokslo tyrimų ir inovacijų bei mokslo tyrimų ir studijų planus "Bioekonomikos" atžvilgiu). Pagrindinis posėdžio tikslas buvo išnagrinėti realias galimybes nukreipti veiksmus šalių poreikių tenkinimui. Posėdžio pradžioje pirmininkaujantis, Waldemar Kutt (DG RTD.F.1 Bioeconomy) pristatė pasveikino susirinkusius ir pristatė pranešimą "Galimybes analizė dėl Bioekonomikos plėtimo ir diegimo VRE - pamokos iš esamų iniciatyvų" ("Exploring possibilities for the ...; skraiduolės pridedamos). Pranešėjas pristatė sėkmingai realizuotus Bioekonomikos srities pavyzdžius ES13 šalyse. Atkreipė dėmesį į pavyzdžius regioniniame ir ES lygmenyse. Pranešime taip pat buvo aptarta ir įvertinta iniciatyvų nuostatos, paminint "Lodzės deklaracija dėl bioregionų". Buvo įvertinta Bioekonomikos srities moksliniai tyrimų ir inovacijų pasirengimas skirtingose ES šalyse, aptartas iniciatyvų supratimas skirtinguose ES regionuose. Pranešime taip pat atlikta produktyvumo ir savikainos kaštų analizė, aptarta Europos struktūrinių ir investicinių fondų paramos apimtys, galimos Bioekonomikos vystymui VRE. Pabaigoje buvo pasidalinta mintimis apie tolesnius Bioekonomikos pagrindų diegimo galimybes VRE.
- 2) "BIOEST" iniciatyvos pristatymą padarė Dr. Barna Kovac BIOEST projekto patarėjas, atstovaujantis Vengrijos Žemės ūkio ministerijai. Pranešėjas paaiškino, kodėl iškilo reikalas kalbėtis apie ES 13 šalių iniciatyvas. Nurodė į ekosistemų specifiškumą šiuose kraštuose, didelį biomasės sukaupto potencialą, atkreipė dėmesį į problemas ir iššūkius dėl neorientuotos visuomenės ir tarpvalstybinių prieštaravimų. Nurodė į tai, kad šalyse stokojama moksliniais tyrimais paremtų politinių sprendimų. Iniciatyvos dažniau kyla iš komercinių ir (kartais) technologinių interesų, bet ne vyriausybinių sprendimų. Atkreipė dėmesį į tai, kad visais neegzistuoja makroregioninis požiūris. Pranešėjas pateikė BIOEAST iniciatyvą pateikusių šalių posėdžių dalyvių nuostatas ir argumentus, aptarė nuostatas ir viziją. Pranešėjas taip pat išreiškė viltį dėl kitų regionų, tame tarpe ir Baltijos šalių prisijungimo prie pristatytosios iniciatyvos veiklų įgyvendinimo. Buvo taip pat pristatyta BIOEST įgyvendinimo struktūrinius lygmenis: a) nacionaliniame lygmenyje tarpsektorinis lygmuo; b) makroregioniniame lygmenyje tarp ES13 šalių; ES lygmeniu tarp ES13 ir kitų šalių, tikintis optimalaus ir racionalaus žinių ir patyrimo pasidalinimo. Buvo pristatytos iniciatyvos įgyvendinimo galimybės ir neatidėliotini veiksmai, tarp kurių įvardintos iniciatyvos pateikti siūlymus H2020 SC2 darbo programos 2018-20 projektui, rengti daugiau pasitarimų tarp

šalių narių, tinklapijo įsteigimas ir informacinio leidinio sukūrimas. Akcentuotas iniciatyvos siekis susikoncentruoti į kelis aktualius klausimus, kurie neišsiskirtų labai nuo kitų ES. Atkreipė dėmesį taip pat, kad veiklos neatsiriboja nuo vakarų šalių dalyvavimo, bet privalo būti orientuotos į rytų šalių prioritetus.

“BLUEMED” iniciatyvos pristatymą padarė Dr. Fabio Fava, EK, projekto strateginės iniciatyvos tarybos Atstovas ir pirmininkas. Pranešėjas nurodė, kad iniciatyvos veikla prasidėjo 2014 metais Viduržemio regione kaip Italijos Švietimo ir mokslo ministerijos, universitetų ir mokslinių tyrimų ir Europos Komisija organizuota iniciatyva siekiant „žydrojo augimo“ (Blue growth) ir darbo vietų Viduržemio jūros regione skatinimo, kuriuo siekiama plėtoti strateginę mokslinių tyrimų ir inovacijų sistemų sveiką, produktyvų ir tvariaus Viduržemio jūros kraštų vystymosi. Nors ši iniciatyva buvo pradėta regiono vyriausybinio lygmeniu, bet prie jos jungiasi net ir tolimesnės šalys (Belgija) ir EK. Toliau buvo pristatyta “BLUEMED” vykdymo struktūrą ir galimo prisijungimo būdus. Atsakant į klausimus, buvo nurodyta, kodėl atsirado ši iniciatyva, nurodant į klimatinius ypatumus, pramonės išsivystymą, laivybą ir patiriamą spaudimą gamtai ir gamtiniam kompleksams visame regione. Pažymėta, kad tokius iššūkius įmanoma išspręsti tik strateginio bendradarbiavimo priemonėmis. Pranešėjas išdėstė BLUEMED iniciatyvos įgyvendinimo kelius ir būdus. Nurodė, kad, nustatius regioninius poreikius ir trūkumus, įvertinus galimybes ir jau turimus įdirbius, identifiko galimus mokslinių tyrimų ir inovacijų prioritetus. Viskas buvo apibendrinta Strateginio planavimo dokumente “ Strategic research and innovation Agenda (SRIA)” 2015 spalio mėn. Buvo pažymėta, kad EK įtraukė “BLUEMED” iniciatyvos dokumentus į savo veiklos apimtį. Šiuo metu toliau plečia bendradarbiavimą tiek viduržemio jūros regione, tiek kitose ES regionuose.

3) Diskusijoje apie VRE šalių vaidmenį ir intencijas veiklai Bioekonomikos vystymo srityje pasisakė grupė ŠN atstovų, buvo užduoti klausimai pranešėjams ir pateikti atsakymai. Pirmininkaujantis dar kartą atkreipė dėmesį į Bioekonomikos prioritetus ir vystymo galimybes. Vengrijos atstovai, savo ruožtu pažymėjo jog nebuvo pakankamo dėmesio iš EK BIOEST iniciatyvai ir adekvačios paramos. Italijos atstovas pabrėžė, kad, nors EK pagalba svarbu, bet ir pačių ŠN vyriausybių iniciatyva ir parama svarbu. Buvo atkreiptas dėmesys į iniciatyvų fragmentiškumą regioniniame lygmenyje. Čekijos atstovas atkreipė dėmesį į tai, kad net pati Bioekonomikos sąvoka nėra vienareikšmiškai suprantama ir apibūdinama. Nurodė, kad kartais yra kalbama ne apie bioekonomiką visumoje, bet tik apie atskiras jos dalis. Estijos atstovas pažymėjo, kad būtina atkreipti dėmesį į tai, kad kai kuriose šalyse sunku rasti sutarimą tarp atskirų ministerijų ir su atskiromis iš jų. Paminėtas EK vaidmuo, padedant surasti bendruosius susitarimų vardiklius. Bulgarijos atstovas atkreipė dėmesį į pranešime demonstruotą medžiagą, jog kai kuriose šalyse rytų regione aukšta bioprodukcinė geba yra neadekvačiai pigi, kas gali versti šalis tapti pigios žaliavos tiekėju, bet ne vystyti bioekonomikos sritis. Slovėnijos atstovas taip pat nurodė sunkumus apibūdinant bioekonomikos sąvoką. Tolesnėje diskusijoje buvo atkreiptas dėmesys į tai, kad Vyšegrado deklaracijoje buvo atkreiptas dėmesys ne tik į bioekonomiką, bet ir į kitus aktulius klausimus, susijusius su VRE: statistinė šalių sėkmė, vadovavimas ir projektų koordinavimas, gaunamų lėšų apimtys. Buvo pabrėžtas būtinumas tik po išsamaus nagrinėjimo daryti išvadas apie tolesnius prioritetus ir jų vystymą VRE. Vengrijos atstovas dar kartą pažymėjo, kad jo šaliai pirmininkaujant bus ES bus stengiamasi paremti BIOEST iniciatyvą ir tuo pačiu pakvieta aktyviau prisidėti kitas šalis prie to ir prie Vyšegrado 4 + 3 šalių iniciatyvų. Pažymėtina EK atsakomybė padėti tarptautinio lygmens diskusiją. Visgi, pirmininkaujantis paragino gerai viską išdiskutuoti, susidėlioti akcentus ir po to detalizuotai pristatyti EK.

4) *Baigiamosios nuostatos ir planai ateičiai*: Po santūrių diskusijų planų ir sprendimų posėdžio dalyviai nepriėmė. Buvo išsakyta viltis, kad tokios diskusijos bus įmanomos ir ateityje. Nuspręsta toliau keistis informacija.

5) *Pasiūlymai dėl tolesnių Lietuvos veiksmų*: Siūloma detaliau išnagrinėti posėdžio metu pristatytą “BIOEST” iniciatyvą, numatomos veiklos apimtį ir planus VRE šalių atžvilgiu, tuo pačiu išnagrinėti galimybę LT jungtis prie šios iniciatyvos ar kitu būdu išreikšti solidarumą Vyšegrado 4 +3 šalių pareiškimams ir bendradarbiavimo inicijavimui.

Tiesioginis ataskaitos rengėjas (vardas ir pavardė, institucija, pareigos, telefono numeris, elektroninio pašto adresas): Ričardas Paškauskas, Gamtos tyrimų centras, Algologijos ir mikroorganizmų ekologijos laboratorijos vadovas; tel. (8-5)2701503; el. p. ricardas.paskauskas@botanika.lt